ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާ

ބަލައިގަތީ: Jauxa	ރ. ނަންބަރު: 3876
ލިބުނު ތާރީޚް: 17.09.2013	ގަޑި: 11:55
ރައްދުކުރަންވީ ސެކްޝަން: D	
ސެކްޝަނަށް ލިބުނު	

25/2013-މ

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަލްފާޟިލް ޢަބްދުﷲ ޝާހިދަށް،

ވީދުން ސަލާމަށްފަހު ދަންނަވަމެވެ.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން 3 ސެޕްޓެމްބަރު 2013 ގައި އަޅުގަނޑަށް ފޮނުއްވި ސިޓީއަށް ޖަވާބުދީ ދަންނަވަމެވެ.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވާ ބިލުތައް ތަސްދީޤުކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑަށް ފޮނުއްވުމުން، އަޅުގަނޑު ބިލު ތަސްދީޤުކުރުމުން ގެންދަނީ، އެބިލު ތަސްދީޤުކޮށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުން ކުރިމަތިވެދާނެ ގޮންޖެހުން، އިޖްތިމާޢީ އަދި އިޤްތިޞާދީ މައްސަލަތަކާއި، އާއްމުން ތަންފީޛުކުރުމުގައި ދިމާވެދާނެ ދަތިތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހުއެވެ.

މިގޮތުން، 2013 އޮގަސްޓު 29 ވީ ބުރާސްފަތި ދުވަހު އޮތް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 20 ވަނަ ޖަލްސާއިން ފާސްކުރެއްވި، "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު" އެބިލަށް ޖެނެރަލްގެ ގޮތުން ބަލާ ހުށަހަޅާ ފާސްކުރުމުން، އެބިލު ގެނެސްދެނީ ތިރީގައި މިދަންނަވާ މައްސަލަތަކާއި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ، އެހެން މައްސަލަތަކާއި ރިޢާޔަތްކުރުމަށް، އެބިލަށް އިސްލާޙުގެނައުމަށް އަޅުގަނޑު ފޮނުވަމެވެ.

1. ބިލުގެ އެކި މާއްދާތަކުގައި "ޑެޕިއުޓީ ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަނަރު"، "ޑެޕިއުޓީ ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަނަރުންނާއި އެހެނިހެން މުވައްޒަފުން"، "ކޮމިޝަނަރު"، "ޖަލު ކޮމިޝަނަރު"، "ޖަލުގެ މުވައްޒަފުން"، މިފަދަ ތަފާތު ނަން ގޮތްތަކަށް ބަޔާންކުރެވިފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް، ބިލުގެ މާނަކުރުމުގެ މާއްދާކަމުގައިވާ 156 ވަނަ މާއްދާގައި މާނަކޮށްފައިވަނީ އޭގެތެރެއިން ހަމައެކަނި "ޖަލު ކޮމިޝަނަރު" ކަމަށާއި، މިގޮތަށް ފާހަގަކުރެވޭފަދަ ތަފާތު އިބާރާތްތަކެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި، އިބާރާތްތަކެއް ބޭނުންކޮށްފައިވަނީ ކޮން މާނައެއްގައިކަން ސާފުނުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

.2 2013 މެއި 15 ވަނަ ދުވަހު އަނބުރާ ފޮނުއްވުނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު ދިރާސާކުރެއްވި ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި، ބިލުގައި ހުރި މައްސަލަތައްކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން 5 ވަނަ ނުކުތާގައިވާ ބަދަލު ނުގެންނަވާ ދޫކޮށްލެއްވުމަށް ސަބަބަކީ ބަޔާނު، ކަސްޓޮޑިއަލް ޖަލުތަކުގެ ބެލެހެއްޓުމުގެ ކަންކަން ކުރާނީ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އިން ކަމުގައި ބިލުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮތުމުން ކޮމިޓީއަށް [illegible]، އެ [illegible] [illegible] ދަށުން ބަލަހައްޓަމުންދާނީ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އިން ކަމަށް ކޮމިޓީން ދެކޭކަމަށް ކޮމިޓީން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، ބިލުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ބަލާއިރު، ކަސްޓޮޑިއަލް ޖަލުތައް ހިންގައި ބަލަހައްޓާނީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް ޕްރިޒަންސް ސަރވިސް އިން ކަމާއި، އެހެންކަމުން، ކަސްޓޮޑިއަލް ޖަލުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބާރަކީ އަދި [illegible] އެ ޖަލުތަކުގެ ހިންގައި ބެލެހެއްޓުން ގޮތް ކަނޑައެޅިފައިވާކަމަށް، އެކަން [illegible] ކުރުމުގެ ޒިންމާ އުފުލާނީ މޯލްޑިވްސް ޕްރިޒަންސް ސަރވިސް އިން ކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް [illegible] ޕްރޮބޭޝަން ބަންދުކުރެވޭ މީހުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރޮބޭޝަނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2008 (ފުލުހުންގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ފުލުހުންނަށް ލިބިދީފައިވާ ބާރުތަކާއި ފުލުހުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމެއްކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ބިލުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް ޕްރިޒަންސް ސަރވިސް އިން ބަލަހައްޓާ، ކަސްޓޮޑިއަލް ބަންދުކުރެވޭ މީހުން [illegible] ކަރެކްޝަނަލް ޖަލުތަކުގެ [illegible] އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ [illegible] އެ ޖަލު ހިންގުމުގެ [illegible] ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ އުފުލުމުން، ބިލުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ފަދައިން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ [illegible] އޮފިސަރުން ހުރުމަކީ [illegible] [illegible] އުސޫލެއް ކަމަކަށް ނުފެނެއެވެ.

3. ބިލުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި، މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންނަށް ވަޒީފާ ދީ، ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށް ހަދާނީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ ލަފާގެ މަތިން މިނިސްޓަރު ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވޭ، އެއިން މިހާރު އިސްތިޢުފާދުން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ ލިޔުމަކުން ކޮމިޝަނަރަށް ހުށަހަޅަންވާނެކަމަށް ބިލުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

4. ބިލުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިން ފެށިގެން (ރ) ގެ ނިޔަލަށް ހުރި އަދަބުތައް ދެވޭނީ ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑުގެ މަޝްވަރާގެ މަތިން މިނިސްޓަރަށް ކަމަށް ބިލުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވުމާއި، އެ އަދަބުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަންކަން ކަމުގައިވާ ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށް އަދި މަޤާމު ދަށްކޮށް ހަދާނީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ ލަފާގެ މަތިން މިނިސްޓަރުކަމަށް ބިލުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އަދި ބިލުގެ 40 ވަނަ މާއްދާގައިވެސް ހަމަ އެފަދައިން 20 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިފަރކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. އަދި ހަމަ އެއާއެކު، ބިލުގެ 45 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑުން ތަފާދިނުމަން ހަމަޖެހިފައިވަނީ ކޮމިޝަނަރާއި މިނިސްޓަރަށްކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

5. މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންނަށް ވަޒީފާ ދީ، ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށް ހަދާ ފަރާތަކީ މިނިސްޓަރުކަމުގައި ވުމަކީ، އެ މުއައްސަސާގެ މައްޗަށް ސިޔާސީ ނުފޫޒު ފޯރުން ކަމުން ކަމާއި، ޖަލްސާއަށް ބެލެހެއްޓުމުގެ ކަންކަމާ ބަލާފައިވާ މުއައްސަސާއަކީ ސިޔާސީ ނުފޫޒުން އެއްކިބާވެފައިވާ މުއައްސަސާއަކަށް ވުން މުހިންމުކަމުން ފެންނަކަމުގައި، އެހެންކަމުން، އެ މުއައްސަސާގެ މުވައްޒަފުންނަކީ ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގައި ހިމެނޭ މުވައްޒަފުން ކަމުގައި ކަނޑައެޅުން ރަނގަޅުވާނެކަމަށް ފެނެއެވެ. އަދި ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭގޮތުން ހިނގާނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2007 (ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނު) އާއި ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގަވާއިދާއި

މުވައްޒަފުންނާ ސަރވިސްގެ ޓްރައިބިއުނަލް ކޮމިޝަނުން ބަލަމުންދާ ކަމަށްވީހިނދު، ސިވިލް ސަރވިސް ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ބޭނުންކުރެވޭ ބައެއް ކަންތައްތައް، ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނާ ގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކާއި ބަޔާންކުރާ ބައެއް ކަންތައް ބޭނުންކުރެވެން ފެންނަން ނުވާނެއެވެ.

6. 2013 މެއި 15 ވަނަ ދުވަހު އަނބުރާ ފޮނުވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ބަލައި ދިރާސާކުރުމުގައި ޒާތީ ސަރުކާރުގެ ކޯޓުތަކުގެ ރިޕޯޓުގައި، ބިލުގައި ހުރި މައްސަލަތައް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން 11 ވަނަ ނުކުތާގައިވާ ބަޔާން ނުކުރެވުނު ދުސްތޫރީ ސަބަބަށް ބަލައިފި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނު) އެބަޔާއި މައްސަލަ ހިނގުމުގެ އިތުރުން ވެސް ސަރވިސްތަކުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މައްސަލަ ހިނގާ ގޮތަކީ ޤާނޫނުތަކަށް މިހާރުވެސް ބަލަހައްޓަމުންދާތީއާއި، ސިވިލް ސަރވިސްގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މައްސަލަ ހިނގާ ގޮތް ވެސް ސިވިލް ސަރވިސް ޤާނޫނުން ބަލަހައްޓައިގެން ނުވާނެ ޤާނޫނީ ބާރެއް ކަމުގައިވާ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ބާރު ދީފައިވާ ޤާނޫނެއް ނޫންކަމަށް ބަލަންޖެހޭ ކަމުގައި ބަލާފައިވާ ކަމެއް ފާހަގަކުރަމެވެ. ނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނު) އަކީ ވަޒީފާއާބެހޭ އާންމު ޤަވާއިދުތަކެއް ކަނޑައަޅާ ޤާނޫނަކަށްވާއިރު، އެ ޤާނޫނުން އިސްތިސްނާކޮށްފައިނުވާ ޕްރައިވެޓް ކަމްޕެނީ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ މައްސަލަ އެ ޤާނޫނުން ހިނގާނެ ކަމަށް ވެސް ހިނގައިދާ އެ މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާއާބެހޭ މައްސަލަތައް މި ބިލުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ދެމެދު ސަބަބުން އެ ސަރވިސްގެ ވަޒީފާއާބެހޭ ކަންކަން ތަންފީޒުކުރުމުގައި ދިމާވާ ކަންތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި، ވަޒީފާގެ ތަފާސީލު އުސޫލުތައް ބައިނަލްއަޤްވާމީ ބައެއް ޤާނޫނުތަކުގައި ފާހަގަކުރާ ޤާނޫނުގެ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނު އެބައެއްގެ މައްސަލަ ހިނގާ ފާހަގަކުރާ ސިވިލް ސަރވިސްގައި ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އިސްތިސްނާކުރެވިފައިވާ ބައެއްކަމާއި، ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނު އެބަޔާއި މައްސަލަ ހިނގާ މިނިވަން މުއައްސަސާތައް ފަދަ ތަންތަނުގެ ޤާނޫނުތަކުގައި މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާގެ ކަންކަމުގައި އަމަލުކުރާނެ ތަފްސީލު އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ނަމަވެސް، އެއާ ހިލާފަށް، މި ބިލުގައި މާއްދާ

Wh

ކޮރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންގެ ވަޒީފާގެ ކަންކަމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން، މިސާލަކަށް، އޮފިސަރުން ކުރާ ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށްތަކުގެ އަދަބުތައް ވަކި ކަންކަން ބިލުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގައިވެސް މުވައްޒަފުންނާމެދު އެޅޭނެ އިޞްލާޙީ ފިޔަވަޅުތައް އެ ގާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރުމާއެކު ނޯޓިހެއް ދިނުމަކާ ނުލައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވޭނެ ހާލަތްތައް އެ ގާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި މި ދެ ގާނޫނުގައިވާ ކަންކަން ތަޢާރުޟުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

7. މޯލްޑިވްސް ކޮރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ގްރެޗުއިޓީ އޮފިސަރުންގެ މައްސަލަ ހިނގާ އުސޫލުތައް ބިލުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މިގޮތުން، ރިޓަޔަރމަންޓް ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގަމިން ހޯދަބަ އިސްތިޙްޤާޤު ލިބިދޭނެކަމަށް މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒީފާއަދާކުރާ މީހުންގެ ތެރެއިން ޕެންޝަން ލިބޭ ޢުމުރު ހަމަވުމާ ކުރިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2009 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމުގައި ބައިވެރިކުރުމުގައި ލާޒިމުކުރައްވާކަމަށް ވިއިނދު، މި ބިލުގައި ބުނާ ފަދައިން ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިޙްޤާޤު ލިބިދިނުމަށް އިތުރު ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުމަކީ ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިޙްޤާޤުގެ ގޮތުގައި ދެ ނިޒާމަކުން އިސްތިޙްޤާޤު ލިބިދެވޭނީ ކަމެއްކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި މި ބިލުގައި ވާ ގޮތުން ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިޙްޤާޤު ބައްޓަންވާން ދިނަ ގޮތަކަށް ހުރުމުގެ އުޞޫލުން ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިޙްޤާޤުގެ ގޮތުގައި ދޫކުރާ އަދަދުތައްވެސް ކަނޑައަޅައިދޭނެވާކަމާއި، އެކަން ވަކި ގަވާއިދަކުން ދޫކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. 2013 މެއި 15 ވަނަ ދުވަހު އަނބުރާ ފޮނުވުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް ފޮނުވުމު ސަލާމަތީގެ ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި، ބިލުގައި ހުރި މައްސަލަތަކާމެދުން ޤާނޫނީގޮތުން ކަންތައްތަކުގެ ތަޢާރުޟު 12 ވަނަ ނުކުތާގައިވާ ބަދަލު ނުގެނައުމާ ދޫކުރުމާއި ސަބަބަކަށް ބަލާއިރު، އެހެން ދާއިރާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންނަށްވެސް ރިޓަޔަރމަންޓް އިސްތިޙްޤާޤު

ލިބިދިނުމުގެ އިތުރު ނިޒާމުތައް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާކަން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާއިރު،
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނާ އަދި ޕޮލިސް ބާވަތުގެ ވަޒީފާގައި ތިބި
ބަޔަކަށް އެފަދައިން އިނާޔަތް ލިބިދިނުމަކީ ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނުތަކަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމް ގާއިމުކުރުމުގެ ކުރިން
ޢަމަލުކުރަންފަށާފައިވާ ޤާނޫނުތަކެއް ކަމާއި، އެފަދަ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރިޓަޔަރމަންޓް އިނާޔަތް
ލިބިދިނުމުގެ އިތުރު ނިޒާމުތައް ކަނޑައަޅާފައި ހުރުމުގެ ސަބަބުން މިހާރުވެސް ދައުލަތަށް
ބުރަވެފި، އެކަމަށް ބަޖެޓް ބުރަބޮޑުވެފައިވާކަމާއި، މިފަދަ އިތުރު ނިޒާމުތަކުގެ ސަބަބުން
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު ޙާޞިލުކުރުން ދަތިވެދާނެ، ދައުލަތުގެ
ބަޖެޓަށް ބޮޑު އަސަރުކުރާ ކަމެއް، ބިލުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ ރިޓަޔަރމަންޓް އިނާޔަތް
ދިނުމުގެ ނިޒާމު އުނިކުރެއްވުން މުހިންމު ކަމަށް ފެނެއެވެ.

8. ބިލުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) ގައި، ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންގެ އަސާސީ
ޙައްޤުތައް ނުވަތަ އެއިން ބައެއް ހިފެހެއްޓިދާނެ އުސޫލުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު،
ހިފެހެއްޓިދާނީ އަސާސީ ބައެއް ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމަކީ ކޮބައިކަމާއި، އަދި ހިފެހެއްޓޭނީ ކޮން
މިންވަރަކަށްކަން ބަޔާންކޮށްފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އަދި އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި،
ޖަލުގައި މީހުން ބަންދުކުރުމުގައި ގެންގުޅެންވާނީ އުސޫލަކީ ބަންދުވުން ފިޔަވައި އިތުރު އަދަބެއް
އެމީހުންނަށް ނުދިނުމާއި އެމީހުންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ އެހެން ޙައްޤުތައް ނިގުޅައި ނުގަތުން
ކަމަށް ބުނެފައިވީނަމަވެސް، ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމުގެ އަދަބާއެކު އޭގެ ޖަލުގައި އެއިން އަސާސީ
ޙައްޤުތައް ހަނިކުރެވިދާނެކަމާއި، ބިލުގައި މިކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި އޮތް ފުރިހަމަކޮށް
ފެންނައެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ
ދެވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ޙައްޤެއްގެ ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއްގެ އެއްވެސް
މިންވަރެއް ހިފެހެއްޓޭނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރުޟުނުވާ ގޮތެއްގެމަތިން، ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނަކުންކަމާއި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނަކުންނެވެ
އެއިން ޙައްޤެއްގެ ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއްގެ އެއްވެސް މިންވަރެއް ހިފެހެއްޓުން، މިނިވަން،

ދިމިޤްރާޠީ މުޖުތަމަޢެއްގައި އެފަދަ ހައްދެއް ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ހިފެހެއްޓިދާނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރަކަށް ކަމަށް ވާތީއާއި، އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 274 ވަނަ މާއްދާގައި "ޤާނޫނު" މާނަކޮށްފައިވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީޤުކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުތަކާއި، އެ ޤާނޫނުތަކުން ބާރުލިބިގެން، އެ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ތެރޭގައި ހަދާ ގަވާއިދުތަކަށް ކަމަށްވާއިރު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނުގެ މާނައިގެ ތެރޭގައި ގަވާއިދު ނުހިމެނޭ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ހައްޤެއް ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ޖަހާ އަމުރެއްގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓިދާނެކަމަށް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އެހެންކަމުން، ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމާ މިންނަން ނިސްބަތުން ހިފެހެއްޓުން އަސާސީ ހައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމަށް ކޮބައިކަމާއި އަދި ހިފެހެއްޓުން މިންވަރު މި ބިލުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަންވާނެކަމަށާއި، އެކަމުން މި ބިލުގައި ކަނޑައެޅިފައި ނެތްކަމަށް، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ހައްޤުތަކާ ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ހައްދުކުރުމާއި ނުވަތަ ބަންދުކުރުމާއި މިނިވަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ހިފެހެއްޓުމަށް ހުއްދަކަމަކަށް ހުރިކަމަށް ފެނެއެވެ. ނަމަވެސް، އެ ކަންކަމުގެ ތަފްސީލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރުމަށް ދޫކޮށްލާފައިވާކަމަށް ފެނެއެވެ.

9. ބިލުގެ 103 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ ޕްރޮބޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓް ކޮންމެ ޖަލެއްގައިވެސް ހިންގަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމުން، އެފަދަ ޕްރޮބޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓް ހިމެނޭ ޖަލުތަކާއި ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތަކާއިވެސް ހިންގުމަކަށް ފެނިފައިވީ ނަމަވެސް، އެ ޕްރޮބޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓަކީ ހަމައެކަނި ޝަރީޢަތުގައި ހުކުމްކުރާ ތަންފީޒުކުރުމަށްޓަކާ މިހުންނަން، އެކަށް ޖަލުތަކާއި ހިންގަންޖެހޭނެތީ ޕްރޮބޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓަށްކަމަށް ފެނެއެވެ.

10. ބިލުގެ 156 ވަނަ މާއްދާގެ (ޖ) ގައި "ޒާއިރު" ނުވަތަ "ޒާއިރުން" މާނަކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، އެއީ ޖަލުގައި ތިބި މީހުންގެ ޢާއިލާއިން ހުކުމްތައް ތަންފީޒުކުރަމުންދާ މީހުން ކަމާއި، އަދި އެ މާއްދާގެ (ގ) ގައި "ބަންދު މީހުން" ކަމަށް މާނަކޮށްފައިވާ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި

ހުއްދަތަކަށް ލިބޭ މުހިންމު ޚާއްޞަ އަމުރުތަކުގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބައިވެރިވާބަޔަށް މުހިންނަން ކަމާއި، ބިލުގެ 145 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށް މާއްދާތަކުގައިވެސް ޒާއިރުންނަށް، ކުރުގެ ތަފުސީލުތަކުގައި ހުއްދަތަކުގައި ލިބޭ މުހިންނަށް، ކަޖު އަމުރުތަކުގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބައިވެރިވާބަޔަށް މުހިން މި ލިބޭ ބައި ވަކިން ބައްދަލުކުރުމަށްވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. އަދި ބިލުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާއިރު ޒާއިރުން ލިބޭނީ ހަމައެކަނި އެ އަކުރުގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާފަދަ ޢާންމު ޒިޔާރަތްގައި ކަމާއި، އެ އަކުރުގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާފަދަ ކަސްޓަމައިޒް ޒިޔާރަތްގައި ނުވަތަ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާފަދަ ރަސްމީ ޒިޔާރަތްގައި ލިބޭ މުސާފިރުން "ޒާއިރުން" ގެ މާނައިގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ބައެއް ކަމަށް ނުވާ ނަމަވެސް، ހުރިހާ ގިނަބަޔަކާއި ތަފާތުކަމާއި ލިބޭ މުހިންނަށްވެސް ގުޅުންހުރި ބިލުގެ ގިނަ މާއްދާތަކުގައި "ޒާއިރުން" މި ލަފުޒު ބޭނުންކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

11. ބިލުގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ ފުރުޞަތުގައި އިޢުލާނުގައި "އޮންލައިން ޒާއިރުންނަށް" މިފަދައިން ބަޔާންކޮށް އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންވާ މުހިންނަށް، "ޒާއިރުން" ގެ މާނައިގެ ތެރެއިން ފުރަ ބައެއް ނުންކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. އަދި އެމުހިންނަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ބަންދުކުރާ ބައެއްކަމަށްވުމާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގައި، ރާއްޖެގައި ހުރުމުގެ ހުއްދަ ބާކީކުރުވައިދޭ ވިޒާއެއް ނުވަތަ ރާއްޖެގައި ހުރުމުގެ ހުއްދަ ނެތި ވިޒާއެއް ވަގުތީން ރާއްޖެއިން ފުރައިގެންދިޔުން ގޮތުގެ ނިޔަމުން ރާއްޖެގައި ހުންނަންޖެހިއްޖެނަމަ އެކާ ފުރައިގެން ދަތުރުން ކަސްޓަމްސްއާ އެކު އިމިގްރޭޝަނަށް އެދޭ ކަސްޓަމްސް ސާފުކުރާ ބަޔަކަށް ބާރުއަޅައިދޭން އެ ޤާނޫނު ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަ، އެފަދަ ވިޒާސިންނާ ގުޅުވާލުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރާއި ޖުމްލަގެ ޤާނޫނު ހިނގުމަށް އަދި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގައި އެމުހިންނާ ފެށި އިމަހުތުކުރާން އެއްޗަށްވެސް ގަވާއިދުތަކާއި ޖުމްލަގެ ކަސްޓަމްސްއާ ބަލާފައިވުމަށް މިނިސްޓަރު ކަސްޓަމްސްއިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނާ ތަޢާރުޒުވާން ކަމުން ކަމަށް ފެންނަތީ. އަދި ބިލުގެ 156 ވަނަ މާއްދާގެ

(ހ) ގައި "ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރު" މާނަކޮށްފައިވާގޮތަށް ބަލާއިރުވެސް، އެމީހުން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކޮންޓްރޯލަރ އޮފް އިމިގްރޭޝަން އެންޑް އެމިގްރޭޝަނުގެ މަތިންކަމަށް ބުނެފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

12. ބިލުގެ 154 ވަނަ މާއްދާގައި، އެ ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަންފަށާއިރު އަމަލުކުރަމުންދާ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން އެ ޤާނޫނާ ތަޢާރުޟުނުވާ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކަށް އަމަލުކުރަމުންދާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެފަދައިން އަމަލުކުރަމުންދާނެ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކަކީ ކޮބައިކަން ސާފުކޮށްދޭން ފެނިގެންދެއެވެ. އަދި ބިލުގެ 155 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި، އެ ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަންފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން ޖަލުގެ ގަވާއިދާއި ޕެރޯލްގެ ޕްރޮގްރާމްގެ ގަވާއިދު އުވިގެންދިޔަސް، އެ ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން ހިނގަމުންއައި ނިޒާމުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރެވިފައިވާ މީހުން އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތު ލިބެންދެން، އެމީހުންނާމެދު ހިނގަމުންއައި ނިޒާމުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރުމާއި [illegible] ދެމިއޮންނާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ޖަލުގެ ގަވާއިދާއި ޕެރޯލްގެ ގަވާއިދު އުވިގެންނުދާނަމަ އެ ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން ހިނގަމުންދާ ނިޒާމުތައް ހިނގަމުންގެންދާނެ ގޮތަކާމެދު ސާފުކޮށްދީފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. އަދި ހަމަ އެއާއެކު، މިހާރު އަމަލުކުރަމުންދާ ޕެރޯލްގެ ގަވާއިދާއި ޖަލުގެ ގަވާއިދަކީ ޤާނޫނީ ބާރު ލިބިދީފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2008 (އާންމު ގަވާއިދުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލުގައިވާ ގަވާއިދަކާ ގުޅޭގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ޤާނޫނާ ފާސްކޮށް އެ ޤާނޫނަކަށް އަމަލުކުރަން ފަށައިފިނަމަ، އެ ޤާނޫނަކަށް އަމަލުކުރަންފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން އެ ގަވާއިދަކަށް ނުވަތަ އެ ޤާނޫނަކަށް ނިސްބަތްވާ އެ ގަވާއިދުގެ އެ ބައިތަކަށް ނިމުން އަންނާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، އާންމު ގަވާއިދުތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވިޔަކަސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަންފެށުމާއެކު، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން

ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކާއި ހަދަންދެން، މިހާރު އަމަލުކުރަމުންގެންދާ ގަވާއިދާއި ޢަމަލުގެ ގަވާއިދުން އަމަލުކުރުވުމުންދާނެކަމަށް ބިލުގައި ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކުރެއްވުން ރަނގަޅުވާނެކަމަށް ފެނެއެވެ.

13. ބިލުގެ 156 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި "ޤައިދީ" ނުވަތަ "ޤައިދީން" މާނަކޮށްފައިވާއިރު، އަރުވާލުން ނުވަތަ ގޭބަންދަށް ކޮށުން ބުނުމުކަމަށްފައިވާ މިހެން ހިމެނޭކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެވެ. ބިލުގެ އެހެން މާއްދާތަކަށް ބަލާއިރު، ބިލުގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ދައުލަތުގެ ފުލުހުން ބަންދުކުރެވޭން ބަލަހައްޓާ ފުލުހުންގެ ގެދޮރުން ހަމަޖައްސަންޖެހޭ ނިޒާމުތަކާއި އުސޫލުތަކާކަމަށްވެފައި، އެ ކަންކަމަށް ގޮތުގައި ބަންދުކުރުވާ ނުވަތަ އަރުވާލާ މީހުންގެ މައްސަލަ ހިނގާނެ ކަންކަން ކަމަށް ނުވާތީ، "ޤައިދީ" ނުވަތަ "ޤައިދީން" މާނަކުރުމުގައި ގޭގައި ބަންދުކުރުވާ މީހުނާއި އަރުވާލާ މީހުން ނުހިމެނޭގޮތަށް އެ މާނަކުރުން އިސްލާހުކުރުން ރަނގަޅުވާނެކަމަށް ފެނެއެވެ.

14. މިހާރު ހިނގަމުންދާ، އަދި މި ބިލުގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ޖުޑީޝަލް ނިޒާމާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2010 (މައްޗަށް ދިނުމާއި އިދާރީ ފިޔަވަޅުއަޅުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ ނިޒާމު ވަކި ދެ ނިޒާމުގެ ގޮތުގައި ހިންގުމުގެ ސަބަބުން އެ ދެ ނިޒާމުގެ ތަފާތުން އެއް މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރިން، ޖިނާއީ ކުށްތަކުގައި ބުރުޖަވާބުދާރީވާ މީހުންނަށް ދެ ނިޒާމަކުން އަދަބު ދެނެއްކުރުމަކީ ހަމަޖެހޭ ކަމެއް ކަމަށް ނުފެންނާތީ، އެކަން ނުވާނެ ގޮތެއްގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރުން މުހިންމުކަމަށް ފެނެއެވެ.

15. ބިލުގައި ހުރި ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި، ބިލު ޤާނޫނަކަށް ވުމުން އެ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގައި ދަތިތަކެއް ދިމާވާނެ ކަންކަމާއި، އެ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމަށް އަހަރެއް މުއްދަތު އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ހިންގުމަށް ހުރަސްއެޅޭނެ ކަންކަމާއި، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް ބުރަ ހަރަދެއް ހިނގާނެ ކަންކަން ހުރިކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އިން ވިދާޅުވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

އިސްވެ ދަންނަވުން ކަންކަން އެހެން ހުރުމާއެކު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވައި، ތަސްދީޤުކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑަށް ފޮނުއްވި "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު" ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަލުން ވިސްނާވަޑައިގަތުމަށްޓަކައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ގާނޫނުއަސާސީގެ 91 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެބިލު މަޖިލީހަށް އަނބުރާ ފޮނުވީމެވެ.

އިޙްތިރާމް ގަބޫލުކުރައްވުން އެދެމެވެ.

11 ޛުލްޤަޢިދާ 1434

17 ސެޕްޓެންބަރު 2013

ޚާދިމުކުމް

މުޙައްމަދު ވަޙީދު

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

މާލެ،

ދިވެހިރާއްޖެ.